

ZLOMEK MUSEJNÍ

Rubín přibíhaje říká verš:

Sed', mistře, sed', jáz k tobě běžu,
snad sě tobě dobře hoziu.

Mastičkář: Vítaj, milý Idonechu!

Dávě liudem dosti smiechu!
Pověz mi, kak ti pravé jmě dějú,
ať s tobú cěle sděju. *Rubín praví:*

Mistře, jsem ti dvorný holomek,
dějút' mi Rubín z Benátek.

Mastičkář říká verš:

Pověz mi to, Rubíne,
co chceš vziati ote mne? *Rubín praví:*

Mistře, od tebe chcu vziati hir nec kyselice
a k tomu tři nové lžíce;
móž-li mi to od tebe přijíti,
chcu jáz ovšem tvój rád býti.

Mastičkář praví: Rubíne, to ti vše jáz rád dám,
co jsi potřeboval sám.

Jedno na to všdy ptaj
a těch miest pýtaj,
kde bychom mohli svój krám vyklásti
a své masti draho prodati.

Rubín praví: Mistře, hyn jsú miesta sdravá
a v nich jest krásná úprava.
Tu rač své seděnie jmieti
a své drahé masti vynieti.

Rovněž Rubín: Mistře, vstupe na tuto stoliciu,
posadiž k sobě svú ženu holicíu.

Mlčte !

Potom zpívá píseň s Pustrpalkem takto:

Sed, vem přišel mistr Ypokras
de gratia divina,
nenieť horšieho v tento čas
in arte medicina.

Komu která nemoc škodí a chtěl by rád
živ býti, on jeho chce usdraviti, žeť musí
dušě zbýti. *Rubin říká verš*: Poslúchajte,
dobří ľudie,

mnoho vám radosti přibude,
těch novin, jež vám povede,
jež velmi užitečné vědě.
A vy, baby, své šeptanie
pusté i vše klevetáme,
v čas ti milčěti neškodí.
Poslúchajtež, dobře vem hodí:
přišelť je host ovšem slavný,
lékař múdry, chytrý, dávný,
vám bohdá na vši útěchu.
Nenieť nic podobno k smiechu,
což pravíu, věřte mi jistě,
jakžto rožce na siej tište.
Ni v Cechách, ni u Moravě,
jakžto učení mistři pravie,
ni v Rakúsiech, ni v Uhřiech,
ni u Bavořiech ani v Rusiech,
ni u Polaniech, ni v Korutaniech -
právěť vešde jeho jmě světie,
krátce řkúce, po všem světě,
nikdiež jemu nenie rovně,
kromě žeť pirdí neskrovně.
I jmáť také drahé masti,
jenž jest přinesl z daleké vlasti,
jimiž nemoci všeliké,
rány kakož koli veliké
zacelí bez pomeškánie.
Bóh jeho poraz, ktož jho hanie!
Ktož je boden nebo sečen
neb snad palicemi mečen,
neb snad jmá-li v svém ušě zpary“
příde-li k mému mistři s dary,
mój mistr jeho tak naučí:

pomaže se, jako pes vskučí
a potom se náhle vzpručí.
A vy, páni, chcete-li dobří býti,
můžete jej kyji bítí.

Mlčte !

Skonav to běží mezi Udi.

Mastičkář: Rubíne! Rubíne!

*Rubín neodpovídá. Mastičkář volá po
druhé:*

Rubíne, vo pistu?

Rubín odpoví: Sed', mistře, dirži za řít tistu.

Mastičkář opět volá:

Rubíne, vo pistu kvést?

Rubín odpoví: Sed', mistře, chlupatú tistu za pezď.

Mastičkář znovu dvakrát volá:

Rubíne! Rubíne! *Rubín: Co kážeš,
mistře Severine? Mastičkář mu praví:*

Milý Rubíne, kde se tak dlúho tkáš,

že o svém mistře ničse netbáš? *Rubín praví:*

Mistře, v ónomno biech počal liudi léčiti,

tu mi počechu staré baby pod nos pzdiati.

Mistře, v ónomno kútě biech,

tu mi se sta dvorný smiech:

rozedřechu mi s puškami měch.

Potom sem k tobě běžeti uchvátil,

abych po tobě vešken liud obrátil.

Mlčte !

Mastičkář volá dvakrát:

Rubíne! Rubíne!

Rubín neodpovídá. Mastičkář volá po druhé. Rubín odpoví jako dříve.

Mastičkář volá po třetí:

Rubíne!

Rubín přicházeje mluví jako dříve. Mastičkář praví:

Milý Rubíne! *(Jako dříve.) Rubín odpoví: Milý*

mistře, ty všdy na mě křikáš

i svým hněvem na mě kdýkáš!

U velikém se mistrovství znáš,

však proto i hovna juž nej máš.

Mastičkář praví: Toť je ot starých slýcháno
i u písmě také jest to psáno:
ač co s bláznem kdy ulovíš,
ale nerovně s ním rozdělíš.

Rubín praví: Tak se musí vešdy státi,
žeť se zlob zlobi obrátí
a dobré dobrým se oplatí,
ktož zle myslí, ten všdy ztratí.

Mastičkář praví: Rubíne, pustvě tento hněv na stranu!
Hověž lépe svému pánu!
Budevě v ten čas bohatá,
mine najú všě zlá ztráta.

Rubín praví: Takož, milý mistře, tako
tiehněvě oba za jednako!
Vše po najú vůlu bude,
potom náma diábel shude.

Mlčte !

Mastičkář třikrát volá:

Rubíne!

Rubín přicházeje odpoví:

Co kážeš, mistře Severine;

Mastičkář k němu:

Rubíne, rozprostři můj krám,
ať se jáz zde liudem znáti dám!

Rubín odpovídá: Prav to každý juž vás druh k druhu,
že ke všelikému neduhu
i ke všelikéj nemoci
mého mistra masti mohu spomoci.
Ktož jmá kterou nádchu v nozě,
od tohoť jmá mléko kozie.
A ktož jmá zimnici v týlu
neb snad neskrovnú kýlu,
neb snad jmu dna láme uši,
neb jmá snad čirvy v duši,
to vše můj mistr usdraví
i všie nemoci zbaví.

Mastičkář praví: Rubíne, skóro-li mé masti budú?

Rubín praví: Jednak, mistře, před tobú budú,
až jich z pytlíka dobudu.

Mastičkář praví: Rubine, jižť je počal mazanec kvísti.
Rač mi masti sěm mé vyčísti.

Rubín praví: Kto chcete rady slyšeti,
můžete sěm rádi hleděti! *Rubín:*

Požehnaj mě, Boží synu i svatý Duše,
ať mne diábel nepokúšie. *Dále*

praví: Toto ti je, mistře, pírva puška,
od tět sě počíná vole jako hruška;
najpírveť bude jako dýně
a potom bude jako skříně.
Toto je, mistře, puška druhá,
od tět zpleskajiú vole tuhá;
coť ona pírva neduha zapudí,
a tatoť viece neduha zbudí.
A toto ti jest puška třetie,
pro tuť baby s skřietkem k čertu vzletie.
Toto ti je, mistře, puška čtvirtá,
tať pohříchu jako nebozezem virtá.
A u pátěj měl sem tři svirčky
a pólčtvrta komára:
tu je snědla onano baba stará.
Tato ti jest, mistře, mast z Babylonie,
v niejť je taká drahá vuóně,
ktož jé kúpí, tako tvirdie,
pojde od nie pzdě a pirdě.
A toto ti jest mast tak drahá,
žeť jé nemá Viedně ani Praha;
činila ju paní mladá,
vše z komárového sádla,
pzdin k niej málo přičinila,
aby birzo nezvěřěla;
tuť mi všickni najlépe chvále.
Pompkni jé tam k sobě dále,
ať jé každý nepokúšie:
tať jedno k milosti slušie.
A tatoť, mistře, najlépe vonie,
znamenaj, co je do nie:
bych jé komu v zuby podal.

že bych to vám viděti dal,
vsely by se dřeve zatočil,
než by jednu nohú kročil.
A tuto mast činil mnich v chýšce,
mnich sedě na jeptišce:
ktož jé z vás okusí koli,
vstane jmu jako pól žebračie holi.
A to jest mast nade vše masti,
ale nenieť jé v téjto vlasti.
Tlukúť jiu žáci na školném praže,
leč bud v teple, leč na mraze,
ale nemóž-ti jé zváti,
jedno oblú v život cpáti.
Ale to z vás každá vez,
žeť pěkné léčí bez peněz;
pakli nepěkná přídě s dary,
téjt' lacniej dadie páry,
bud' od črta bud' od chlapa,
i posledniej dadie kvapa.
A pakli je v kteréj nemoci
kažte jéj přijíti na tři noci,
budeť zdráva jako ryba,
neb tú mastiú nebývá chyba.
A jiných mastí jmáš dosti,
prodávajž je, ažť někto stepe tvé kosti. *Mlčte !*

Rubín k Postrpalkovi:

Birzo masti natluc dosti,
po čas budem mieti hosti.
Dřeves mi jé byl dal málo,
až se jé mnohým nedostalo;
přikydniž mi jé sěm vicee,
ať nečakajú stojéce.
Jiných, mistře, pušek jmáš piln krám
a z těch učiniš, co chceš sám.

Ihned běži mezi lid. Mastičkář naň potom dvakrát volá:

Rubíne! Rubíne!

Mastičkář praví: Hi, Rubíne! Žeť vran oka nevykline, že
mój tih cný pro tě hyne!

Rubíne, můžeš prudkým, zlým, nevěrným, synem býti,
že kdy tebe volají, a ty nechceš ke mně přijíti!

Rubín praví: E, žádný mistře, nemluv mi na hanbu mnoho,
neb sem nedůstojen slova toho;
neb kdež jáz stojiu nebo chozu,
tuť vešdy tvú čest ploziu.

Mastičkář praví:

Rubíne, můj věrný sluho,
tuto býti nemóžem dlúho,
nechce k náma i jeden kupec přijíti,
juž musívě odsud pryč jíti.

Rubín praví: E, žádný mistře, rač

vesel býti,

chce k náma dobrý kupec přijíti.
Vizut' ondeno dobrého druha syna,
a u něho jest veliká lysina.
Bude náma zaplacena tohoto postu vyzina,
jež lepší bude než s Veliký noci kozina.

Mastičkář praví:

Slyšal sem, Rubíne, zvěste,
že jsú sde tři panie u městě,
a tyť, Rubíne, dobrých mastí ptajú.
A zdať ty mne, Rubíne, neznajú?
Zdat' mi sě, ežť ondeno stojé,
ežť sě o nich liudé brojé.
Doběhni tam, Rubíne, k nim
a cestu ukaž ke mně jim! -

Rubín praví k ženám:

Dobrojtro vám, krásné panie!
Vy tepirv jdete zej spánie
a nesúce hlavy jako lanie?
Slyšal jsem, že drahých mastí ptáte:
hyn jich u mého mistra plin krám máte.

MLčte !

Prvá Marie ihned zpívá:

Omnipotens pater altissime,
angelorum rector mitissime,
quid faciemus nos miserrimae?
Heu, quantus est noster dolor!

Prvá Marie říká verš:

Hospodine všemohúci, anjelský králu
žádúci! I co je nám sobě sdiati, že
nemóžem tebe viděti?

Druhá Marie zpívá:

Amisimus enim solatium,
Jesum Christum, Mariae filium,
ipse erat nostra redemptio, heu, quantus est noster dolor!

Potom říká verš: Ztratily smy mistra svého,
Jezu Krista nebeského.

Ztratily smy svú útěchu,
ješto nám židie odjechu,
Jezu Krista laskavého,
přiatele ovšem věrného,
jenž jest tirpěl za všě za ny
na svém těle lutné rány.

Třetí Marie zpívá: Sed eamus unguentum emere, cum quo
bene possumus ungere
corpus domini sacratum.

Potom říká verš: Jako sě ovčičky rozběhujú,
kdyžto pastušky nejmajú,
takéž my bez mistra svého,
Jezu Krista nebeského,
ješto nás často utěšoval
a mnoho nemocných usdravoval.

Mastičkář zpívá: Huc proprius flentes accedite,
hoc unguentum si vultis emere,
cum quo bene potestis ungere
corpus domini sacratum.

Marie zpívají vůči mastičkáři:

Dic tu nobis, mercator iuvenis, hoc
unguentum si tu vendideris, dic pretium,
quod tibi dabimus.

Mastičkář říká verš:

Sěmo blíže přistupite a u mne
mastí kupite!

Dále mastičkář praví k Rubínovi:

Vstaň, Rubíne, volaj na ně!
Viz umirlčě bez pomeškánie,
těmto paniem na pokušenje
a mým mastem na pochválenie. *Potom*

předstupuje Abraham nesa s Rubínem syna a praví:

Bych mohl vztvěděti od mistra Severina,
by mi mohl ulěčiti mého syna,
chtěl bych jemu (dāti) tři hřiby a pól sýra.

Dále přicházeje před mastičkáře praví:

Vítaj, mistře cný i slovutný!
Jáz sem přišel k tobě smutný,
hořem sám nečuju sebe.
Protož snažně prošiu tebe,
by ráčil mému synu z mirtvých kázati vstáti.
Chtělť bych mnoho zlata dāti.
Pohynulo nebožátko!
Předivné bieše děťátko,
bielý chléb jedieše
a o ržěném nerodieše.
A když na kampna vsedieše,

tehdy vidieše,
co se prostřed jistby dějěše.
Také dobru vášniu jmějěše:
když pivo uzřieše,
na vodu oka neprodřieše.

Mastičkář k němu pravi:

Abrahame, to já tobě chcu řeći,
že já tvého syna ulěčiu,
ač mi dáš tri hřivny zlata
a k tomu svú dceř Meču.

Abraham pravi k mastičkáři:

Mistře, to ti vše rád dám,
cos potřeboval sám.

Mastičkář pravi: Pomáhaj mi, Boží synu,
ať jáz u méj pravdě nehynu!
Ve jmě Božie jáz tě mažiu,
jiužť chytrostí vstáti kážiu!

I co ty ležíš, Izáku,
čině otcu žalost takú?
Vstaň, daj chválu Hospodinu,
svaté Maří, jejé synu. *Když to
skončí, Ují mu kvasnice na zadnici. Izák pak
vstávaje říká verš:*

Avech, auvech, avech, ach!
Kak to, mistře, dosti spách,
avšak jako z mirtvých vstach,
k tomu sě bezmál neosrach.
Děkujiu tobě, mistře, z toho,
ež mi učinil cti přieliš mnoho.
Jiní mistři po svém právu
maží svými mastmi hlavu:
ale tys mi, mistře, dobře zhodil,
ež mi všichnu řit mastiú oblil.

Mlčte I

Mastičkář říká verš k Mariim:

Milé panie, sem vítajte!
Co vem třeba, toho ptajte.
Slyšal sem, ež dobrých mastí ptáte :
teď jich u mne pln krám jmáte!

Dále mastičkář praví:

Letos, den svaté Marie,
přinesl sem tuto mast z zámořie.
Nynie, u Veliký pátek,
přinesl sem tuto mast z Benátek;
tať má mast velikú moc,
žeť usdravuje všelikú nemoc.
Jest-li v uonomno kútě která stará baba,
a jest na jejé bříše kóžě slabá,
jakž sě túto mastí pomaže,
tak sobě třetí den zvoniti káže.
Líčíte-li sě, panie, rády,
túto mastiú pomažete líčka i brady,
tať sě mast k tomu dobře hodí,
ale dušit' velmi škodí. *Marie praví: Milý mistře, my
sě mladým liudem slúbiti nežádámy,
proto také masti nehledámy,*

kromě nás smutek veliký zjevujem tobě,
že náš Jezus Kristus pohřben v hrobě.
Proto bychom chtěly umazati jeho tělo,
aby se tiem šlechetnějé jmělo.
Máš-li mast s myrrú a s tymiánem,
s kadidlem a s balšánem, dobrý družě, tu prodaj
nem.

Mastičkář praví: Zajisté, panie, když u mne té masti ptáte,
teď já u mne velikú pušku jmáte.
Letos, den svatého Jana,
činil sem tuto mast z myrry a z tymiána,
přičinil sem k tomu rozličného koření,
v němž jest silné Božie stvoření.
Jest-li které mirtvé tělo,
že je dlúho v hrobě hřbělo,
bude-li tú mastiú mazáno,
tiem bude šlechetnějé zachováno.

Marie praví: Milý mistře, rač nem to zjeviti,
rač nem jest tu mast jieti neb přijeti.

Mastičkář praví: Zajisté, panie, když sem jiným liudem takú mast
prodával,

za tři hřivny zlata sem ju dával,
ale pro veliký smutek vám
za dvě hřivně zlata dám.

Zena mastičkářova říká proti němu verš:

I kam, milý muži, hádáš,
že se mladým nevěstkám slúbiti žádáš,
že takú mast za dvě hřivně zlata vykládáš?
I co pášeš sám nad sobú
i nade mnú, chudú ženu?
Proto ty lkáš chudobu
a já také, hubená, s tobú,
neb je to mé vše úsilé,
a já sem vydala na niej své obilé.
A to já neponesú ty panie
dřieve, než mi hřivny tři zlata dadie.

Mastičkář praví: Mnohé ženy ten obyčej jmají,
kdy se zapiú, tehdy mnoho bajú.
Takéž tato biednicě nešvarná
mluví vešdy slova pražná.
Zapivši se mluviš mnoho
a jiuž zlým uživeš toho!
Nebo co ty jmáš do toho,
že mě opravuješ velmi mnoho? '

Radilť bych, aby přestala,
mně s pokojem býti dala.
Pakli toho nepřestaneš,
snad ote mne s pláčem vstaneš.
Náhle oprávej svú přėslicu,
nebtť dám pěstíu po tvém lícu!

Žena křičí: To-li je mé k hodóm nové rúcho,
že mě tepeš za mé ucho?
Pro mé dobré dávné děnie
dáváš mi políčky za oděnie,
pro mú vešdy dobrú radu
zbiš mi hlavu jako hadu.
A to se jiuž chcu s tebú rozdělití nebo rozlúčiti,
to všem čertóm poručiti.

Postrpalk říká verš: Vítajte, vy panie drahné!
Vy jste mladým žáčkóm viděti hodné!

Rubín praví: Postrplaku, mohl by mluvití tíšě,
až by se obořily chýše.

Postrpalk praví: Rubíne, by ty můj rod znal,
snad by na mě lépe tbal. *Rubín k*

němu: Postrpalku, dáš-li mi svóy rod znáti,
chcu já na tě lépe tbáti.

Postrpalk praví: Rubíne, chceš-li o
mém rodě slyšeti,

to tobě chcu pověděti:
Má střícě oba,
Soba i také Koba,
pro dáváta hříby, hlívy,
i také hlušicě, slívy;
často chvostiště prodáváta,
protož velikú čest jmáta.

Rubín praví: I což ty, žebráče chudý,
tkaje se sudy i onudy
pravíš mi o svéj rodině?
Jáz tobě lepší povedě
to, ještě lepší vědě.
Má teta Vavřena
byla v stodole zavřena
s jedním mnichem komendorem,
blíz pod jeho dvorem.
A má strýna Hodava
často kyselici prodává;
dřívěť jest krúpy dřěla,
protoť jest velikú čest jměla.
Fí! Kde bych se stávil,
bych tobě veš svůj rod vypravil!
Tebe bych všie ctí zbavil,
a sebe bych za jednu planú hnilicu nepopravil.
Náhle přestaň, nevolaj mnoho,
nebo zlým uživeš toho!
Přestaň, nebo tě převrácu,
žily, kosti tiemto kyjem v tobě zmlácu. *Mlčte !*
Mastičkář praví: Cné panie, na to vy ničs netbajte.

(Další text schází.)